

presència

Número 1893. Del 6 al 12 de juny del 2008. Any XLIII. 0,50 €

L'escultura *Splash*, instal·lada a l'interior de la Torre de l'Aigua, reproduïx un esquitx que simbolitza l'arribada de l'aigua a la Terra. / JUDIT FERNÁNDEZ

L'Expo inunda Saragossa

L'AIGUA, A DEBAT. La capital aragonesa es prepara per viure durant quatre mesos «la major festa de l'aigua a la Terra». / 2 a 8

Aigua i sostenibilitat

EXPO SARAGOSSA 2008. La inauguració, el dia 14 vinent, atia el debat sobre si la mostra és una excusa en forma de parc temàtic per fer créixer la ciutat o una ocasió única per debatre el desenvolupament.

JORDI PRADES

● La major part de la humanitat té dificultats per accedir a l'aigua potable i mil dos-cents milions de persones s'abasteixen de fonts contaminades, no poden satisfer necessitats tan vitals com la salut, la seguretat alimentària, el benestar i les oportunitats de desenvolupament sostenible. Mentre a causa d'això milers de persones moren al món durant les hores en què s'escriu aquest reportatge, Saragossa es prepara per a viure «la festa més gran de l'aigua a la Terra». Aquestes contradiccions, fruit d'un model de creixement globalitzat que respon a la lògica insostenible del sistema capitalista, són al re-refons de la polèmica; però aquest mateix sistema fa que passin desapercibudes a les societats desenvolupades on el més normal del món és tenir aixetes per on raja aigua. El transvasament a Barcelona, per exemple, omple més pàgines als diaris que qualsevol crisi humanitària causada per la sequera o per les inundacions.

Les disputes per l'aigua han estat històricament font de cooperació però també motiu de conflictes, alguns armats, i ho continuaran sent si es compleixen les previsions de canvi climàtic i no canvien «els principis amb què cal construir la nova relació dels éssers humans amb el recurs únic i imprescindible per a la vida i el

LES DADES

- SITUACIÓ
Saragossa (Ranillas)
- SUPERFÍCIE
25 ha
- OFERTA
5.000 espectacles, 140 pavellons, 2.000 experts, 220 ONG
- CALENDARI
14 de juny-14 de setembre
- HORARI
Des de les 9 del

desenvolupament: l'aigua». Difondre aquests principis és el que pretén l'Exposició Internacional Aigua i Desenvolupament Sostenible. Per aconseguir-ho, s'aborda el tema «com un desafiament intel·ligent» i es presenta «experimentant amb nous llenguatges, procurant rigor en la informació, claredat en l'expressió i força emotiva com a suport i reclam», diu l'organització, que estructura al voltant d'un decàleg temàtic l'estratègia de continguts i comunicativa de la mostra:

► **Objecte i objectiu.** L'objecte de l'Expo és «l'aigua com a element imprescindible per a la vida». El l'objectiu és «el desenvolupament humà des del compromís ètic de la sostenibilitat». Per això una de les «idees força» de la mostra és l'aigua i el desenvolupament sostenible com «un concepte únic i indisso- luble».

► **El gran desafiament.** Els avenços tecnològics i científics del segle passat van crear «el miratge de poder assegurar el benestar sobre la Terra mitjançant el domini de les forces de la natura, però junt amb grans fites van aparèixer greus desequilibris ecològics i socials, entre els quals, la crisi de l'aigua derivada de l'augment de població, l'increment del consum i el desequilibri entre l'oferta i la demanda del recurs en nombroses parts del món». El repte del segle XXI «afecta tot el

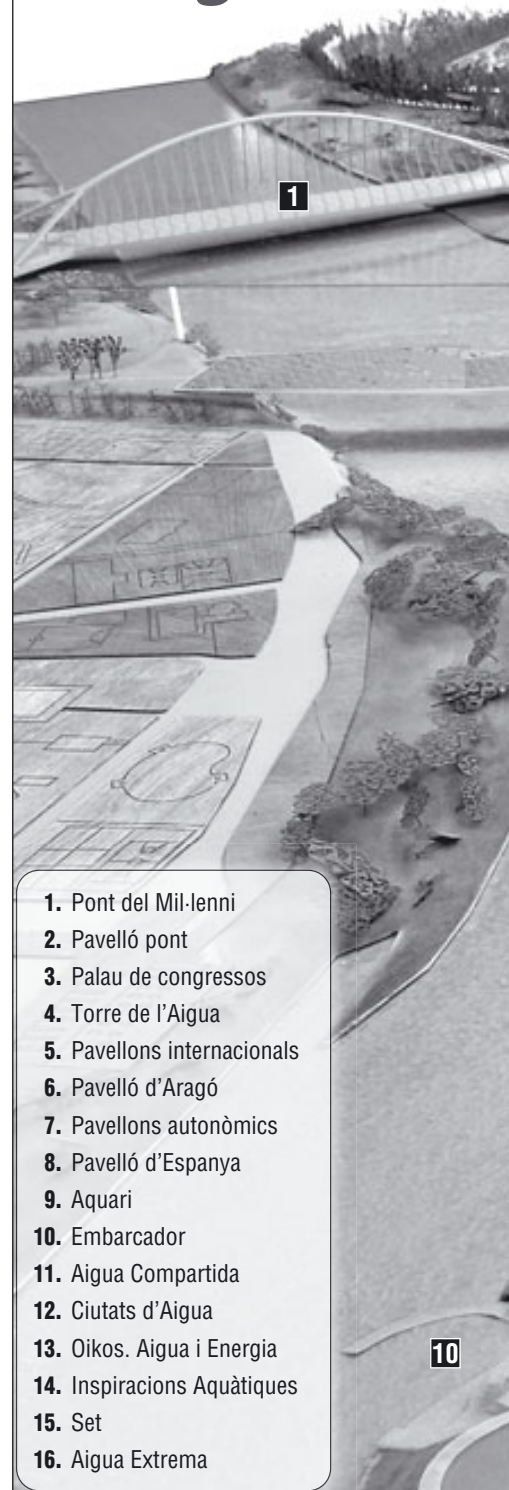
planeta i es caracteritza pel ritme vertiginós dels canvis i la complexitat de les interaccions dels sistemes naturals i culturals».

► **Innovació.** La innovació per a la sostenibilitat «no sempre és sinònim de nou, significa també repensar el present i recuperar usos, pràctiques i tècniques tradicionals exemplars». Per això l'Expo destacarà «el valor de la innovació científicotècnica, dels nous aprofitaments i de fórmules de gestió i concertació social renovades», així com «les idees i experiències que posin en valor la qualitat en la gestió, la transparència, la implicació responsable de la societat civil i l'augment d'autonomia en la presa de decisions».

► **Nou paradigma biocèntric.** Els participants podran fer aportacions per superar les crisis ambientals i conservar el patrimoni i els paisatges relacionats amb l'aigua. Aquesta esdevé, com a fonament de la vida, un factor decisiu en la distribució i la mobilitat d'espècies. La humana té «la capacitat i la responsabilitat de gestionar el medi natural amb criteris de sostenibilitat».

► **Recurs únic i governabilitat.** La crisi mundial de l'aigua es presenta sovint «com un problema exclusivament d'escassetat» i, tanmateix, «també és una crisi lligada en bona mesura a la governabilitat que requereix el desenvolupament de plans, estratègies

L'Expo de Saragossa

1. Pont del Mil·lenni
2. Pavelló pont
3. Palau de congressos
4. Torre de l'Aigua
5. Pavellons internacionals
6. Pavelló d'Aragó
7. Pavellons autonòmics
8. Pavelló d'Espanya
9. Aquari
10. Embarcador
11. Aigua Compartida
12. Ciutats d'Aigua
13. Oikos. Aigua i Energia
14. Inspiracions Aquàtiques
15. Set
16. Aigua Extrema

10

**EXPO
ZARA
GOZA
2008**

matí fins a les 3
de la matinada

- ENTRADES
De 35 euros (adult) a 21 euros (nens de 5 a 14 anys). També hi ha descomptes i abonaments per a diversos dies

i actuacions per a una gestió sostenible de l'aigua, més intel·ligent, més eficient, justa i solidària en les seves quatre dimensions: social, econòmica, política i ambiental».

► **Un dret humà.** Les Nacions Unides declaren que «l'aigua és fonamental per a la vida i la salut. El dret humà a l'aigua és indispensable per a una vida saludable i digna». L'Expo «se suma al reconeixement de l'accés a l'aigua com un dret humà universal, presentant els objectius de les Nacions Unides i les iniciatives i experiències encaminades a fer que tota la població mundial tingui aigua suficient, segura, de qualitat acceptable, físicament accessible

i econòmica per a ús personal i domèstic», amb una atenció especial a «l'equitat i la igualtat entre gèneres i generacions».

► **Unitat de gestió.** L'Expo «vol subratllar la conveniència de considerar la conca hidrogràfica com a unitat de gestió, ressaltant els acords, experiències i bones pràctiques internacionals en la planificació i gestió sostenible del cicle integral de l'aigua en les conques hidrogràfiques compartides de diverses parts del món».

► **Compartir responsabilitats.** Els reptes de les crisis de l'aigua en l'àmbit local, regional i mundial «només es poden resoldre amb la participació integrada de

tots els agents implicats». Es presentaran experiències en la gestió compartida d'una mateixa conca, de mediació i resolució de conflictes, d'innovació en la gestió integrada i de participació responsable dels diferents actors: polítics, usuaris i gestors públics i privats.

► **Creativitat i cooperació.** «En el present, com al llarg de la història, els conflictes de l'aigua són una font de cooperació i creativitat a tot el món. Les crisis de l'aigua en el passat han despertat l'enginy i la creativitat de les societats que ens han deixat un ric patrimoni cultural. L'aigua, a més d'origen de conflictes, és un catalitzador per a la pau.» Els assistents a l'Expo podran «plante-

Estratègia de ciutat

● Saragossa confia que, com va passar a Barcelona i a Sevilla amb motiu dels Jocs Olímpics i de l'Exposició Universal de 1992, la ciutat aconseguirà la projecció internacional i les millores que buscava. El 2004, un cop elegida com a seu davant de Trieste i Tessalònica, tots els partits polítics i institucions es van abocar en el projecte que s'inaugura dissabte vinent. Aquest no ha afectat només les 25 hectàrees que ocupa el recinte de l'Expo i les 120 del parc de l'Aigua, sinó que ha accelerat el desenvolupament urbà d'altres zones de la ciutat que ara s'articulen al voltant del que els saragossans ja anomenen «el barri de l'Expo». A través d'Expoagua (la societat formada per l'Ajuntament, les corts aragoneses i l'Estat) s'han invertit 1.500 milions en millores a les circumval·lacions, l'aeroport, els ponts sobre l'Ebre (cinc dels tretze que té Saragossa s'han construït per a l'Expo) i l'entorn fluvial de la ciutat.

jar els conflictes i desafiaments, projectar escenaris de futur, i difondre acords internacionals i experiències model·liques de cooperació internacional».

► **Punt de trobada.** L'Expo, punt de trobada entre «cultures diverses i gents distintes», propicia l'intercanvi d'idees «amb una visió positiva» i esdevé un lloc on celebrar els avenços cap a la sostenibilitat «com una gran festa en què el gaudi sensorial, la satisfacció intel·lectual, l'ambient acollidor i l'alegria serveixin de vehicle per a la trobada», fent que aquesta es converteixi en «una experiència inoblidable per al visitant i en un llegat esperançador per a la comunitat humana».

La icona vertical de la mostra. / J. FERNÁNDEZ

La torre de l'Aigua

● L'edifici més alt de l'Expo Saragossa 2008 és una construcció de 70 metres i 23 plantes que s'eleva sobre una base amb forma de gota d'aigua. L'edifici té dues zones: el sòcol i la torre. El sòcol està format per tres nivells (dos soterranis i la planta baixa). La torre incorporarà elements singulars com ara una cortina d'aigua de 32 metres de longitud i tres metres d'altura i una gran escultura que reproduïx una esquitxada com a metàfora de «l'arribada de la vida al planeta».

La torre té 10.400 m² accessibles al públic i s'hi exposarà la mostra *Aigua per a la vida*, que transmet sensacions i emocions a més de conceptes. L'exposició tractarà de la importància de l'aigua per a la vida i de la relació entre natura i cultura des d'un enfocament «biocèntric» que destaca el fet que «els homes pertanyem a la natura, i no a la inversa».

Recreació virtual del pont. / EXPOZARAGOZA 2008

El pavelló pont

● És una de les entrades principals al recinte i el lloc on es podrà veure l'exposició *Aigua, recurs únic*, que vol que els visitants prenguin consciència que l'ésser humà és el principal consumidor d'aigua arreu del món i el culpable de la pressió que pateix actualment aquest recurs, que és «un dret humà». Planteja la «governabilitat» com una nova política de gestió allunyada de «l'ortodòxia de l'aigua» i dels patrons de consum que malbaraten l'aigua. També analitza l'«equilibri inestable» entre l'oferta i la demanda i els efectes en l'aigua disponible de la contaminació, el canvi climàtic, l'augment de població i el creixement de les àrees urbanitzades.

Es calcula que més de 10.000 persones caminaran pel pont cada hora. Repartides en dos nivells, les zones de pas ocupen 3.100 m² i les expositives n'ocupen 2.700.

Una de les peixeres de la instal·lació. / J. FERNÁNDEZ

L'aquari fluvial

● És l'aquari d'aigua dolça més gran d'Europa i l'únic amb una combinació tan rica d'espècies aquàtiques: 5.000 exemplars de 300 espècies de mamífers, rèptils i amfibis característics de diferents rius del planeta es repartiran en 60 peixeres i terraris. La instal·lació, titulada *Els paisatges de l'aigua*, vol promoure la recerca, divulgar els coneixements i educar els visitants, que se sentiran transportats a cinc ecosistemes fluvials a través d'efectes sonors, ambientals i visuals. Una gran bassa que simbolitza l'origen del planeta i relaciona Pangea amb els cinc continents representarà el riu del Món i comunicarà els ecosistemes fluvials exposats: el Nil (Àfrica), el Mekong (Àsia), l'Amazones (Amèrica), el Darling Murray (Oceania) i l'Ebre (Europa) seran els protagonistes d'aquest homenatge als rius que vol «revelar la seva ànima profunda i la seva fragilitat oculta».

Però no tot seran flors i violes. Aquest caràcter lúdic i festiu de l'exposició internacional és un dels aspectes més discutits per qui considera que «fóra desitjable que la mostra fos una oportunitat de debat, reflexió i denúncia» pecreu que «serà més aviat un parc temàtic que basarà el seu èxit en el nombre de visitants i en el ressò que obtindrà amb el gran circ mediàtic que ofegarà la seva pretesa ànima social». Qui parla així és Pedro Arrojo, professor d'anàlisi econòmica de la Universitat de Saragossa i un dels experts més reconeguts de l'Estat en planificació i gestió hidràulica. Arrojo, que va ser fundador de la Fundació Nova Cultura de l'Aigua (FNCA) i primer president de l'entitat, compateix universitat amb el catedràtic d'hidrogeologia Javier Martínez Gil, a qui l'uneixen també la FNCA i dèca-

Conclusions per al futur

● Les dues mil intervencions a la Tribuna de l'Aigua, en què participaran entre altres personalitat Mikhaïl Gorbatxov, Rigoberta Menchú, Federico Mayor Zaragoza, Javier Solana i José Luis Sampedro, seran sintetitzades junt amb les aportacions del Faro i d'altres fòrums de discussió en «un document de propostes que orientarà l'ésser humà cap a noves formes de relacionar-se amb l'aigua». En la Tribuna també hi haurà videoconferències, projeccions d'audiovisuals i l'espai Àgora, que a través de les noves tecnologies divulgarà els continguts dels debats de deu setmanes temàtiques i buscarà la implicació del gran públic. Així, la Carta de Saragossa inclourà «llicons apreses, bones pràctiques, experiències replicables, iniciatives de projectes innovadors i recomanacions» que faran que l'Expo «mantingui el seu esperit viu i vigent en forma de llegat».

L'Expo també llegarà la Caixa Blava de l'Aigua i el Desenvolupament Sostenible (una memòria dels continguts tractats) i la col·lecció Paraules de l'Aigua, formada per 17 assajos breus que es publicaran en format de llibre de butxaca.

des de lluita antitransvasament i de pedagogia sobre una gestió sostenible de l'aigua.

Martínez Gil qualifica d'«immoral» que l'Expo parli de sostenibilitat i compara: «És com fer una fira per la pau i vendre-hi armes.» En aquest sentit critica «el malbaratament energètic i d'aigua» que comportarà la mostra i afirma: «L'Expo és ostentació, els educadors, els mitjans de comunicació i els polítics hem de fer que aquesta sigui considerada un pecat tenint en compte els drames que hi ha al món per l'aigua.»

Segons Martínez Gil, «la nova cultura de l'aigua és el valor d'allò que és natural, aquí no calia fer un gran centre d'interpretació embolcallat d'enraonaments, però el que passa amb l'aigua és un reflex del que passa en altres àmbits de la nostra societat, que només es mou per l'economia. De

moment, els efectes de l'Expo a Saragossa han estat la especulació urbanística i un notable increment de preus». L'hidrogèleg critica la «manipulació dels missatges» i la «perversió dels conceptes», crida a «construir un llenguatge que permeti l'aparició de valors diferents al voltant de l'aigua» i reivindica «una percepció antropològica del paper de l'aigua en el desenvolupament, el progrés i el benestar».

Sobre aquest punt, el director de la Casa de l'Aigua de la FNCA, Germán Bastida, exemplifica: «És una estupidesa fer conreus monsonics en un país africà com també és una estupidesa pensar que podem transferir als països en desenvolupament els sistemes tecnològics de tractament i de xarxes de distribució d'aigua bastats en l'obra pública com els que tenim aquí.»

La set com a esperó. En aquesta plaça la set es converteix en un símbol de la capacitat humana de progressar, tant en l'àmbit del coneixement com en el dels pactes i acords relacionats amb l'aigua. / J.F.

Ciutats d'aigua. La plaça més propera al riu Ebre destaca la necessitat d'un canvi d'actitud que posi en valor l'aigua com a recurs urbà i com a element clau per millorar la qualitat de vida a les ciutats. / J.F.

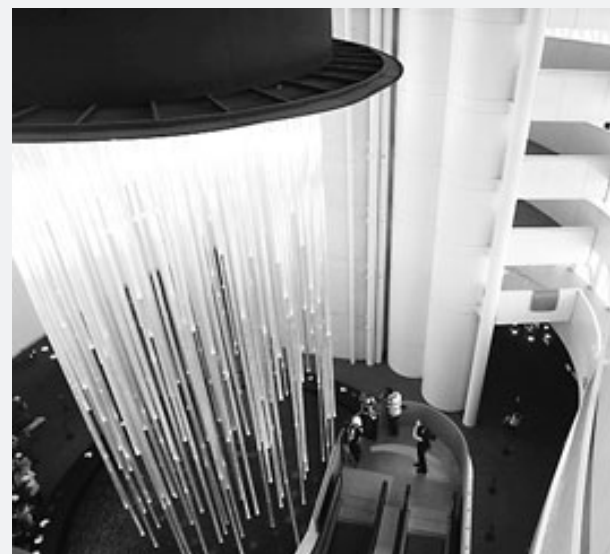
Aigua extrema. L'edifici simula l'instant en què una onada trenca a la platja. Els continguts estan relacionats amb els riscos associats al canvi climàtic, com ara les pluges torrencials i la sequera. / J.F.

Oikos, aigua i energia. En aquesta plaça es crearà un sistema autosuficient amb dispositius de captació per demostrar que es poden utilitzar els recursos de manera respectuosa amb l'entorn. / J.F.

Aigua compartida. Davant de les divisions humanes hi ha les de les conques hidrogràfiques on els usuaris comparteixen responsabilitats. A la foto, detall expositiu a l'interior de la torre de l'Aigua. / J.F.

Inspiracions aquàtiques. En aquesta plaça coberta i bioclimàtica s'hi representarà el mateix espectacle sis cops al dia durant tota l'Expo. A la imatge, interior de la torre de l'Aigua. / J.F.

Els espais de «la festa de l'aigua»

JORDI PRADES
● A més dels tres edificis ensenya (a la plana anterior, dalt, el pavelló pont, la torre de l'Aigua i l'aquari), l'Expo inclou sis places temàtiques que tenen l'objectiu d'intensificar des de diverses perspectives el missatge de la relació vital amb l'aigua. N'hi ha sis (a les imatges superiors) i cadascuna té un tractament expositiu monogràfic sobre el tema central de l'Expo.

En el recinte també hi ha un palau de congressos amb sales d'exposicions, i un auditori de 1.500 persones de capacitat i amb diversos pavellons: el dels països participants ocuparà més de 61.600 m² i tindrà representació de 102 estats dels cinc continents

agrupats per ecosistemes. L'Estat espanyol s'ha reservat un pavelló propi, *Ciència i creativitat*, inspirat en un bosc, i l'Aragó tindrà el seu per promocionar la diversitat de paisatges de la comunitat a través de l'espectacle de Carlos Saura *Agua y futuro* i altres continguts. La resta de comunitats autònomes, Catalunya inclosa, compartiran un altre pavelló amb organitzacions internacionals i empreses.

Pel que fa a la programació d'espectacles, a més de la cerimònia d'inauguració i de clausura destaquen les tres produccions de gran format de l'Expo: *Iceberg*, de Calixto Bieito, que es representarà sobre les aigües de l'Ebre; *Hombre vertiente* (teatre aeri ar-

gentí, a la plaça Inspiraciones Acuáticas) i la cercavila pel recinte *El despertar de la serpiente* (Cirque du Soleil). També hi ha programades actuacions, en aquest cas al palau de congressos, de Dario Fo, Juan Echanove i Els Joglars, i dansa clàssica, espanyola i xinesa. La Fira de Saragossa i l'auditori (*Carmen*, *El amor Brujo*, Montserrat Caballé) comparteixen programació amb l'Expo i, a més, el recinte inclou «espais espectacle» com ara els «balcons animats» (de les arts escèniques, de les músiques i de les cultures) i un escenari, l'Amfiteatre 43, on es podran citar fins a 6.000 persones per escoltar música. Bob Dylan, Patti Smith, Gloria Estefan i Alanis Morissette són algunes de

les estrelles anunciades en la programació, que també inclou noms com Juan Luis Guerra, Loquillo, Dulce Pontes, Björk, Gilberto Gil, Montserrat Caballé, Sara Baras i, no podia ser d'altra manera a Saragossa, Bunbury. Altres espais peculiars són l'Avinguda 2008 i el Districte 50, on s'oferiran espectacles de «poètica visual» com ara dansa aèria, acrobàcia, música i teatre de carrer, malabars amb foc, arts audiovisuals i construcció de grans estructures efímeres.

També s'ha cuidat molt la programació infantil, amb tallers didàctics i 480 funcions de 39 companyies d'espectacles que combinen l'humor, la màgia i la diversió amb la conscienciació.

DE DIA, EXPOSICIONS EDUCATIVES ALS PAVELLONS I ACTIVITATS DIDÀCTIQUES A LES PLACES TEMÀTIQUES. DE NIT, TEATRE, DANSA, MÚSICA I MÚLTIPLES PROPOSTES LÚDIQUES

Pavelló d'Aragó. La comunitat autònoma amfitriona disposarà a l'Expo d'un pavelló propi que ja es pot visitar virtualment al lloc web www.pavellondearagon.es i que defineix l'esperit aragonès en el lema *Aragó, aigua i futur*. Carlos Saura, Víctor Ullate, Santiago Auserón, Daniel Olano i Miquel Marcos són algunes de les personalitats vinculades al pavelló. / J.F.

Pavelló d'Espanya. El director del Cosmocaixa de Barcelona, el físic i divulgador científic Jorge Wagensberg, ha participat en el pavelló estatal com a autor de la sala dedicada al canvi climàtic. / J.F.

El Faro: moviments alternatius i cívics. El pavelló de les alternatives ciutadanes s'ha construït amb criteris d'eficiència energètica, reciclatge i sostenibilitat. Utilitzarà fonts d'energia renovable. / J.F.

Participació alternativa i crítica radical

JORDI PRADES

● Per primera vegada en la història de les exposicions internacionals (la primera va tenir lloc a Londres el 1851), la societat civil disposa dintre del recinte d'un pavelló propi «autogestionat i al marge de l'Expo», explica Fernando Rivarés, coordinador de l'equip de comunicació d'aquest espai, el pavelló d'iniciatives ciutadanes Faro, seu de 220 ONG de tot el món.

Es tracta d'una construcció de palla, fusta i fang que reproduceix un càntir i que, a més de tenir un espai expositiu i un cafè solidari, disposa d'un amfiteatre per a 150 persones on tindran lloc debats setmanals, al llarg de quatre mesos, sobre aigua i educació, gestió pública i participativa de l'aigua, grans preses i infraestructures, aigua i conflictes, usos i abusos, desastres naturals, aigua i col·lectius vulnerables, interculturalitat, aigua i quart món, degradació d'ecosistemes aquàtics, i el dret

Les ONG tenen un espai autogestionat a l'Expo: el pavelló Faro, lloc de crítica i denúncia on proposar alternatives. Els grups més contestataris i els antisistema n'han quedat al marge

humà a l'aigua potable i al sanejament. «N'hi ha que veuen l'Expo com una oportunitat històrica per fer un debat sobre l'aigua i d'altres que creuen que només és un espectacle. Nosaltres tenim un discurs diferent. No es tracta de ser els més radicals, sinó d'aprofitar l'ocasió però mantenint la independència crítica», explica Rivarés. És el que faran entitats com ara la Fundació Ecologia i Desenvolupament, Creu Roja, Intermon Oxfam, Enginyeria Sense Fronteres, Sustainlabour, WWF/Adena i la Fundació Nova Cultura de l'Aigua (FNCA).

El precedent del Fòrum

«El Faro serà l'aldea gal·la d'As-tèrix a l'Imperi Romà, però ser crític no és ser deslleial, sinó practicar l'exercici de la lliure opinió», explica des de la FNCA Pedro Arrojo, que prefereix «veure l'ampolla mig plena» malgrat no estalviar crítiques a l'Expo: «Hi participem però amb

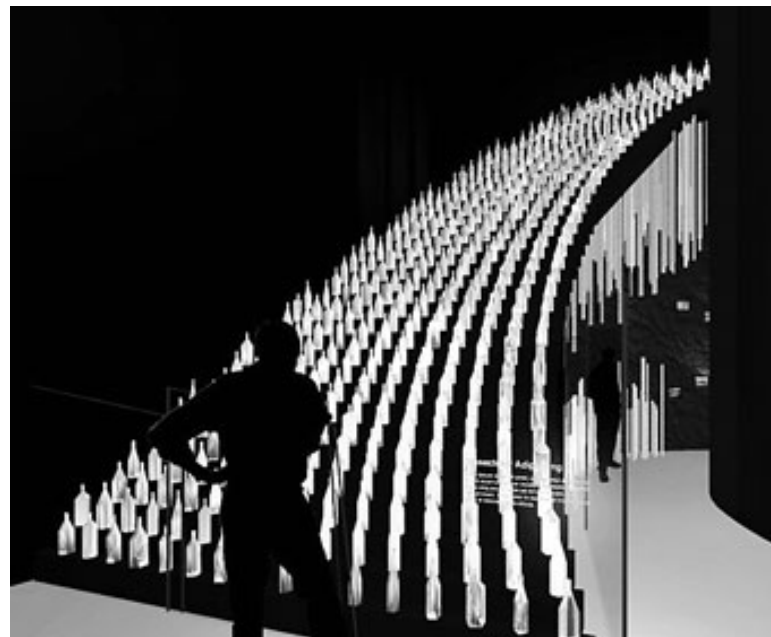
condicions: vam exigir un espai independent on no se censuri res, de la mateixa manera que l'organització tampoc censura la promoció que el govern xinès fa de la presa de les Tres Gorges en el seu pavelló. L'organització va acceptar les nostres condicions per evitar el que va passar al Fòrum de Barcelona, que va deixar un sabor agredolç.» La FNCA participarà també «en el fòrum jove i en el fòrum ètic per la gestió de l'aigua, a la Tribuna de l'Aigua», un espai que l'Expo defineix com «la proposta de pensament que ha estat creada, junt a l'oferta expositiva, lúdica i cultural, per a respondre a las necessitats d'una Exposició Internacional que naix de la voluntat de realitzar un exercici de reflexió, debat i trobada de solucions en relació amb l'aigua i la sostenibilitat.

www.expo-no.es

El contrapunt més punyent a l'Expo oficial el posa ZH₂NO.

Aquest lloc web antisistema denuncia el «muntatge» i l'«espectacle» en què s'ha convertit l'esdeveniment i dóna veu a organitzacions ecologistes que han abandonat la mostra per «la deriva del projecte Expo 2008, que cada cop més se sembla a un parc temàtic de diversió i que no és respectuós amb els principis que diu voler llançar al món d'aigua i sostenibilitat i que no passen de ser una mera qüestió de màrqueting». La «veritat nua que ningú ens ofereix», diu el web no oficial de l'Expo, és en respostes a preguntes com ara «millora la gestió de l'aigua a Saragossa l'existència d'un aquari o d'un canal d'aigües braves?», «milloren el problema de l'habitatge els pisos a 600.000 euros de Ciutat Expo?».

Aquests moviments de ciutadans contraris a l'Expo critiquen l'«especulació», la «destrucció», les «mentides», la «repressió», i el «malbaratament» («més de 800 milions en obra pública»).

Dues recreacions virtuals del pavelló català: a l'esquerra, la pantalla parabòlica on es projectaran imatges dels deltes. Al costat, la cascada d'ampolles d'aigua mineral. / EL PUNT

Catalunya i el fantasma de la sequera

J. PRADES

● En una ciutat, Saragossa, on el transvasament de l'Ebre és un tabú, Catalunya tindrà molta feina per fer-se entendre. I no per la llengua, sinó perquè la seva imatge ha quedat malmesa després de l'intent de la Generalitat de construir una canonada per transvasar l'aigua de l'Ebre a Barcelona. «S'explicaran les mesures contra la sequera que estiguin en vigor en cada moment en coherència amb la transparència que manté el Govern, però l'aportació del nostre pavelló a l'Expo és el diàleg i la nova cultura de l'aigua», explica el delegat de la Generalitat a Madrid, José Cuervo. «Els principis que inspiren els continguts del pavelló són la transparència i les polítiques a llarg termini», afirma Cuervo, segons el qual

La banda sonora del pavelló és un fragment del conte de Mercè Rodoreda «El riu i la barca» que cantarà Ester Formosa

«no es tracta d'una discussió de conjuntura sinó de futur».

Així, «hi haurà un espai per parlar de la gestió de la sequera, perquè no se'n pot fugir, on s'explicarà que totes les cultures han de tractar amb crisis, però fem una aposta per la gestió sostenible i coherent amb l'aposta estratègica general de l'Expo». En aquest sentit les dessalinitzadores tindran un paper destacat en el pavelló, que ha costat 1,7 milions d'euros i ocupa 239 m².

S'hi entrarà per una porta on la Tuixén, la presentadora virtual del programa de televisió *Temps de neu*, donarà la benvinguda al visitant i on hi haurà un punt d'informació sobre el turisme relacionat amb l'aigua. El recorregut a l'interior tindrà el curs d'un riu com a fil conductor: en primer

lloc se simularà un salt d'aigua fet amb 400 ampolles d'arreu del món cedides per la col·lecció privada del Laboratori Doctor Oliver Rodés de Barcelona. Tot seguit, un passadís estret simularà un congost on una trentena de monitors mostraran imatges de les capçaleres dels rius.

Els següents espais s'ocuparan de la planificació i les infraestructures hidràuliques, de la nova cultura de l'aigua, dels deltes i del fons marí. Hi haurà informació interactiva en temps real sobre el cabal dels rius i les reserves dels pantans i, en una pantalla parabòlica de 2,5x14 metres, es projectarà un audiovisual de la cineasta Rosa Vergés que inclou les bombolles de Pep Bou i *La cançó de l'aigua*, amb música de Jordi Nico i Maurici Vilavechia. La visita

al pavelló, de l'arquitecte Laurent Godel i l'interiorista Pepe Cortés, durarà uns vint minuts i acabarà amb la frase «Hem de salvar tots els tresors del nostre planeta per a les generacions futures», del secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon.

La participació catalana a l'Expo, però, no es circumscriu al pavelló oficial. Altres arquitectes com Felip Pich-Aguilera (premi Medi Ambient de la Generalitat), han participat en l'exposició que es podrà veure al pavelló d'Espanya. Al seu torn, Enric Batlle i Joan Roig s'han encarregat de l'ordenació del front fluvial i de les places temàtiques i en el pla urbanístic del recinte, on hi ha el «banc ecogeogràfic», el més llarg d'Europa: té 700 metres i recorre tot el recinte de l'Expo.

Una visita d'obres amb l'Expo parcialment inundada per la crescuda de l'Ebre

● Les fotografies d'aquest reportatge es van fer el 29 de maig durant una visita guiada pel recinte de l'Expo, parcialment inundat per l'última crescuda de l'Ebre. Grues, excavadores, camions i altres màquines treballen nit i dia perquè tot estigui a punt per la inauguració. Es fan tres torns, segons explica un empresari contractat a les obres del pont del Tercer Mil·lenni, que tanca el tercer cinturó de Saragossa. És de Barcelona i té «el 80% de la plantilla ocupada a l'Expo», segons explica en el viatge que compartim en tren. M'explica «l'acudit fàcil» que aquests dies es fan els treballadors: «No volien una Expo de l'Aigua? Doncs aquí la tenen!», riu. Però tot seguit adopta un posat més seriós i diu: «Les obres no estaran acabades el dia 14, si més no les de fora del recinte». I això que li diuen «que ho faci com sigui» i que ell els adverteix que «les coses no es fan així, després s'ho trobaran amb els

Crescoda de l'Ebre a Saragossa aquesta setmana. / EFE

acabats i la qualitat de l'obra». Un altre instal·lador, Carlos Trilla (aquest de Tarragona), explica: «Fa un mes em van trucar per dur la gent a treballar-hi però

amb tan poc temps no m'hi vaig arriscar perquè si no acabes et penalitzen.» A l'interior de l'Expo les coses no estan gaire millor. Dels quatre espais que ens mostra l'organització només n'hi ha un d'acabat. No és el pavelló català ni el basc. Tampoc la torre de l'Aigua. És el pavelló suís, que tot i voler ser, segons els responsables, «alguna cosa més que el del país del formatge, la xocolata i els rellotges», funciona amb la precisió del quars. Altre cop a fora, els taxistes consultats, que prenen cada dia el pols a la ciutat, critiquen «l'enriquiment del ciment» i els embussos de trànsit: «Saragossa era una ciutat molt còmoda i amb l'Expo perdem qualitat de vida», asseguren. I sentencien: «Això de la sequera és una excusa, els del delta de l'Ebre ben bé que ho saben per molt que a Barcelona diguin que passaran set. Si el que fan és beure l'aigua embotellada, com passarà aquí a l'Expo!».

Les preguntes més freqüents sobre l'Expo

J.P.

● L'Expo respon al lloc web www.expozaragoza2008.es les preguntes més freqüents:

► **A quins espais puc accedir amb l'entrada?** Amb l'entrada es pot accedir al recinte de l'Expo, a totes les activitats, espais i espectacles.

► **Què inclou l'entrada al recinte de l'Expo?** Inclou l'accés a totes les activitats, espais i espectacles que se celebrin dintre del recinte del 14 juny al 14 de setembre del 2008.

► **Quant valen les entrades? Hi haurà descomptes?** Els preus per als adults seran de 35 euros per l'entrada d'un dia, 70 per la de tres dies, 210 pel passi de temporada (esgotats) i 174,60 pel passi de temporada de nit. També hi ha descomptes per a nens, joves, persones majors de 65 anys, persones amb discapacitats i famílies nombroses. Gratuït per als menors de cinc anys.

► **Què passarà si plou, amb les activitats a l'aire lliure?** En cas de pluja s'avaluarà la necessitat de suspendre les activitats a l'aire lliure. L'entra-

Vista parcial de l'edifici dels pavellons internacionals. / J.F.

L'ENTRADA PERMET ACCEDIR AL RECINTE I A TOTES LES ACTIVITATS, ESPAIS I ESPECTACLES

da d'accés a l'Expo és única per a totes les activitats, tant per als espais oberts a l'aire lliure com per als tancats.

► **Hi haurà devolució d'entrades?** No, no s'acceptaran canvis ni devolucions.

► **He d'anar a l'Expo el mateix dia que compri l'entrada?** L'entrada es pot comprar quan es vulgui per entrar al recinte el dia que es vulgui.

► **Com es pot arribar fins al recinte de l'Expo?** En transport urbà, de 9 del matí a 4 de la matinada, amb les línies Express que comuniquen vuit es-

tacions de la ciutat amb l'Expo. Si l'opció és el vehicle propi, aquest es pot deixar al pàrquing nord (4.300 places) o al pàrquing sud (5.600). Preu: 12 euros; horari: de 9 del matí a 3 de la matinada.

Altres opcions són les bicis de lloguer, la telecabina entre l'estació del TAV i l'Expo (9 euros anada i tornada) i el vaixell (línia regular d'embarcacions al llarg dels 3 quilòmetres de recorregut; 14 euros).

► **Com es pot accedir als concerts que es faran fora del recinte de l'Expo?** L'entrada als macroconcerts a la Fira de Saragossa (Bob Dylan, Bunbury i Gloria Estefan) costarà 8 euros si s'acompanya de qualsevol tipus d'entrada a l'Expo i 25 euros si no es duu aquest títol. L'entrada serà imprescindible per assistir als espectacles que tindran lloc al palau de congressos però no es necessària per assistir al cicle de música clàssica programat per l'auditori de Saragossa amb motiu de la mostra.

► **On estaran les taquilles?** Als punts d'accés al recinte: la torre de l'Aigua, el pavelló pont i el port fluvial.

Els usos del recinte després de l'Expo

● Després de l'Expo alguns dels pavellons del recinte es convertiran en un parc empresarial de 160.000 m² d'oficines, empreses de serveis, seus d'institucions oficials i establiments d'oci i locals de restauració. Les entitats financeres Ibercaja i Caja de Ahorros de la Inmaculada (CAI) adquiriran el pavelló pont i la torre de l'Aigua respectivament per convertir-los en museus. Altres espais del recinte els ocuparan un parc temàtic sobre la ciència, la cultura i l'oci i la futura Escola d'Arquitectura de la Universitat de Saragossa. El palau de congressos i l'auditori completaran l'oferta de què ja disposa la ciutat pel que fa a equipaments d'aquest tipus. A més, els habitants de la capital aragonesa tindran un gran parc amb espais d'oci i descans rodejats de canals, llacunes, vegetació, i fins i tot un centre termal i un canal d'aigües braves per practicar esports d'aventura.

El projecte de remodelació planteja un conjunt d'edificis que essencialment mantenen la imatge de l'Expo però que alhora plantegen solucions arquitectòniques que permeten disposar d'oficines amb una gran flexibilitat i claror. També es preveu obrir un carrer central i diferents celoberts, i, pel que fa a les estructures, es crearan dues plantes noves intercalades entre les dues existents mitjançant forjats. L'objectiu del projecte és minimitzar la inversió en la fase posterior a l'Expo i aconseguir la màxima versatilitat amb vista a la futura comercialització dels espais. Aquesta operació ha estat qualificada d'especulativa pels sectors més crítics amb l'Expo, que critiquen l'ús privat que es donarà a unes instal·lacions construïdes amb diners públics: «Estupend, un autèntic dineral per comunicar una zona fins al moment deshabitada, posar-hi llum, aigua, xarxa telefònica per a major glòria del benefici privat. Un ús d'allò més altruista i social», diuen. També critiquen sense embuts els «culpables» de l'Expo i les exempcions fiscals de què es beneficiaran: des dels socis (la CAI, Ibercaja, Endesa, Acciona, Telefónica i Renault) fins als patrocinadors (entre altres, Mapfre, Roca, Vichy Catalan, Carrefour, El Corte Inglés i Coca Cola) i els «amics de l'Expo» (entre els quals, Repsol, Gas Natural, Danone, Banc Sabadell, Banc de Santander, diverses firmes de construcció i d'enginyeria civil, i Sorea i Aquagest, d'Agbar). Tampoc se salven de la crema dels més radicals els grans mitjans i grups de comunicació.

DICCIONARI

– **AIGUA:** és, juntament amb el desenvolupament sostenible, el fil conductor de l'Expo.

– **BIE:** el Bureau International des Expositions és l'entitat que regula aquestes mostres. Es diferencien de les exposicions universals en la durada (tres mesos en lloc de sis), en la temàtica (en les exposicions internacionals és concreta i en les universals, general) i en la superfície (en les exposicions internacionals està limitada a 25 hectàrees).

– **COMUNITAT VIRTUAL:** la mostra inclou una comunitat virtual amb canal de televisió, blocs, galeria fotogràfica i fulletons informatius sobre bones pràctiques ambientals en jardineria, lampisteria, fusteria, mecànica i construcció.

– **EXPOEDUCA:** conjunt de

recursos pedagògics que es poden descarregar del lloc web de l'Expo. Inclou fitxes, guies, pòsters i contes. www.expozaragoza2008.es

– **FARO:** el pavelló Faro de les iniciatives ciutadanes és la veu crítica a l'Expo a l'interior mateix del recinte. www.faro2008.org

– **FLUVI:** la mascota de l'Expo és la protagonista d'una sèrie de dibuixos animats, del joc de fitxes educatives *A mullar-se* i altres recursos pedagògics dirigits als més petits. La seva companya d'aventures és l'Ica.

– **INAGA:** l'Institut Aragonès de Gestió Ambiental (Inaga) va aprovar el 2005 l'estudi d'impacte ambiental de les obres de l'Expo. Amb els compromisos que ha assumit, la mostra «incideix en els principis de la sostenibilitat»

ahora que «contribueix a un canvi en la consciència ambiental de la població i d'altres actors com empreses i institucions».

– **LLIBRES:** la Biblioteca de l'Aigua i el Medi Ambient ja consta de setze títols publicats que inclouen des de contes fins

a assajos i títols sobre urbanisme, arquitectura, poesia...

– **MOBILITAT:** Es visitants podran accedir a l'Expo a peu, en telecabina, bicicleta, vaixell, bus, taxi i vehicle particular.

– **RANILLAS:** és el nom del meandre que l'Ebre dibuixa al seu pas per Saragossa i on s'ha instal·lat l'Expo.

– **TRIBUNA DE L'AIGUA:** és l'espai de reflexió i de debat amb relació a l'aigua i la sostenibilitat. Només es parlarà de problemes per a trobar solucions.

– **VOLUNTARIS:** un equip de milers de persones formades per a l'ocasió potenciaran entre els visitants de l'Expo els valors de la solidaritat, la pau i la no-discriminació, i promouran la igualtat, la sostenibilitat i els valors de la ciutadania.

